

بسمه تعالی
مجلس شورای اسلامی
دوره دوم - سال اول
۱۳۶۳ - ۱۳۶۴

شماره ترتیب چاپ ۲۵۴

شماره دفتر ثبت ۱۵۰

شماره ۴۸۲۱۴

تاریخ ۱۳۶۳/۷/۲۴

برادر گرامی حجت الاسلام والمسلمین آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

لایحه راجع به الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی منع
و مجازات جنایت آپارتاید که بنا به پیشنهاد شماره ۵۲۱/۱۹۹/۵/۳۸۱۰ مورخ ۱۳۶۳/۴/۱۴
وزارت امور خارجه در جلسه مورخ ۱۳۶۳/۷/۴ هیات وزیران بتصویب رسید ما ست به پیوست
تقدیم و تقاضای تصویب آنرا دارد .

نخست وزیر

میرحسین موسوی

با عنایت به بند ج اصل ۲ و اصول ۱۹ و ۱۵۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
و به منظور مبارزه با تبعیض نژادی لایحه زیر تقدیم میگردد .

لایحه راجع به الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون
بین المللی منع و مجازات جنایت آپارتاید

ماده واحده - کنوانسیون بین المللی منع و مجازات جنایت آپارتاید مورخ سی ام
نوامبر ۱۹۷۳ (نهم آذر ۱۳۵۲) مشتمل بر یک مقدمه و ۱۹ ماده به شرح پیوست تصویب
و اجازه تسلیم سند الحاق آن داده میشود .

وزیر دادگستری

وزیر امور خارجه

نخست وزیر

کنوانسیون بین‌المللی منع و مجازات جنایت آپارتاید

کشورهای طرف این کنوانسیون .

« با یادآوری مفاد منشور ملل متحد که طی آن تعهد نموده‌اند با همکاری سازمان ملل متحد اقدام مشترک و مجزائی جهت کسب احترام جهانی و رعایت حقوق بشر و آزادیهای اساسی برای همه افراد بدون هیچگونه تمایزی از لحاظ نژاد ، جنسیت ، زبان ، و یا مذهب بعمل آورند .

« با در نظر گرفتن اعلامیه جهانی حقوق بشر که طی آن اعلام شده است که تمام افراد بشر آزاد بدین آموخته‌اند و از نظر شان و حقوق برابر می‌باشند و هرکسی بدون هیچگونه تمایزی از هر نظر من جمله نژاد ، رنگ و ریشه ملیت ، محق بر برخورداری از کلیه حقوق و آزادیهای مقرر در اعلامیه می‌باشد .

« با در نظر گرفتن اعلامیه مربوط به اعطای استقلال به کشورهای و ملل تحت استعمار ، که طی آن مجمع عمومی اعلام داشته است که جریان آزادی ، جریانی مقاومت ناپذیر و تغییر ناپذیر بوده و در جهت شان انسانی و پیشرفت و عدالت ، باید به استعمار و کلیه روشهای جدائی نژادی و تبعیضهای مربوط به آن خاتمه داده شود .

« با ملحوظ داشتن به کنوانسیون بین‌المللی در مورد ازمیان بردن کلیه اشکال تبعیض کشورهای عضو بویژه جدائی نژادی و آپارتاید را محکوم و جهت جلوگیری ، منع و ریشه‌کن نمودن کلیه رویه‌هایی که دارای چنین ماهیتی می‌باشند در سرزمینهای تحت حاکمیت خود ، اقدام می‌نمایند .

« با ملحوظ داشتن به کنوانسیون جلوگیری و مجازات جنایت کشتار دسته جمعی اعمال بخصوصی که احتمالاً مانند اعمال آپارتاید تلقی گردند طبق حقوق بین‌المللی یک جنایت محسوب می‌شود .

« با ملحوظ داشتن کنوانسیون مربوط به غیر قابل اجرا بودن محدودیت‌های قانونی در مورد جنایت جنگی و جنایات بر علیه بشریت ، اعمال غیر انسانی ناشی از سیاست آپارتاید به عنوان جنایات علیه بشریت بشمار می‌آیند .

« با ملحوظ داشتن اینکه ، مجمع عمومی سازمان ملل قطعنامه‌های متعددی تصویب نموده که طی آنها سیاستها و رویه‌های آپارتاید را بعنوان جنایت علیه بشریت محکوم

گردیده است .

• با ملحوظ داشتن اینکه ، شورای امنیت تاکید نمودهاست که آپارتاید و توسعه و تشدید مداوم آن صلح و امنیت بین المللی را مختل نموده و در معرض تهدید قرار میدهد .

• با ملحوظ داشتن اینکه ، شورای امنیت تاکید نمودهاست که آپارتاید و توسعه تشدید مداوم آن صلح و امنیت بین المللی را مختل نموده و در معرض تهدید قرار می دهد .

• با اعتقاد به اینکه کنوانسیون بین المللی منع و مجازات جنایت آپارتاید ، انجام اقدامات موثرتری را در سطوح بین المللی و ملی ، بمنظور منع و مجازات جنایت آپارتاید امکان پذیر می سازد . مراتب زیر را مورد موافقت قرار می دهند .

ماده ۱-

۱- کشورهای طرف این کنوانسیون اعلام می دارند که آپارتاید جنایتی بر علیه بشریت بوده و اعمال غیر انسانی که ناشی از سیاست ها و رویه های آپارتاید و نیز سیاست ها و روشهای مشابه جدائی نژادی و تبعیض به ترتیبی که در ماده ۲ این کنوانسیون تعریف شده است ، می باشند که اصول و حقوق بین المللی و بخصوص مقاصد و اصول منشور ملل متحد را نقض می کنند و نیز تهدیدی جدی علیه صلح و امنیت بین المللی بشمار می آیند .

۲- کشورهای طرف این کنوانسیون ، سازمانها ، موسسات و افرادی که مرتکب جنایت آپارتاید گردیدند را مجرم اعلام می دارند .

ماده ۲- از نظر این کنوانسیون واژه " جنایت آپارتاید " که سیاستها و رویه های مشابه جدائی نژادی و تبعیض نژادی را که در آفریقای جنوبی اعمال می گردد ، شامل می شود ، به دیگر اعمال غیر انسانی که بمنظور ایجاد و برقراری سلطه یک گروه نژادی بر گروه نژادی دیگر انجام می گردد و بطور سیستماتیک آنان را مورد ظلم قرار می دهد نیز اطلاق می گردد .

الف- انکار حق حیات یا آزادی شخصی در مورد اعضا یا اعضای یک گروه و یا گروه های نژادی از طریق .

۱- قتل عضو یا اعضا یک گروه و یا گروه های نژادی .

۲- وارد آوردن صدمات شدید روحی و جسمی بر یک گروه و یا گروه های نژادی بوسیله نقض آزادی و یا حیثیت آنها و یا شکنجه نمودن ، یا انجام رفتار و یا مجازات ظالمانه ، غیر انسانی و توهین در مورد آنان .

۳- از طریق خود سرانه و حبس غیر قانونی اعضای گروه و یا گروه های نژادی .

ب- تحمیل تعمدی شرایط زندگی بر یک گروه و یا گروه های نژادی که غرض از آن

نابودی تمام با قسمتی از گروه ویا گروههای مزبور باشد .

ج - هرگونه اقدامات قانونی ویا اقدامات دیگر که منظور از آنها بازداشتن گروه ویا گروههایی از مشارکت در زندگی سیاسی ، اجتماعی ، اقتصادی ، و فرهنگی کشور ایجاد تعدی شرایطی جهت جلوگیری از توسعه یک چنین گروه یا گروههایی بخصوص با محروم کردن اعضای یک گروه ویا گروههای نژادی از حقوق بشر و آزادیها شامل . حق کار ، حق تشکیل اتحادیههای کارگری مجاز ، حق تحصیل ، حق ترک و بازگشت به وطن ، حق داشتن ملیت ، حق آزاد بودن در رفت و آمد با اقامت ، حق آزادی عقیده و بیان ، حق آزادی تشکیل مجمع ویا انجمن مسالمت آمیز .

د - هرگونه اقدام در جمله اقدامات قانونی که منظور از آنها تقسیم جمعیت بر اساس مرزهای نژادی از طریق ایجاد جایگاهها و محلههای جداگانه برای اعضا گروه ویا گروههای نژادی ، تحریم ازدواجهای مختلط در بین اعضای گروههای نژادی مختلف ، سلب مالکیت ارضی از اعضای یک گروه یا گروههای نژادی باشد .

ه - استثمار از نیروی کار اعضای گروههای نژادی بخصوص با تکلیف نمودن کسب اجباری به آنان .

و - تعقیب و آزار سازمانها و اشخاصی که مخالف آپارتاید باشند ، از طریق محروم نمودن آنان از حقوق و آزادیهای سیاسی .

ماده ۳ - مسولیت جزائی بین المللی ، صرف نظر از انگیزه در مورد افراد و یا اعضای سازمانها ، و موسسات و نمایندگان دولت اعم از اینکه در کشوری که این اقدامات انجام گردیده ویا در کشور دیگری اقامت دارند ، طبق شرایط ذیل بما چرا گذارده میشود .

الف - ارتکاب شرکت در تحریک مستقیم ویا مواضع در انجام اعمال ذکر شده در ماده ۲ این کنوانسیون .

ب - همدستی مستقیم ، تشویق و یا همکاری در ارتکاب جنایت آپارتاید .

ماده ۴ - کشورهای طرف قرارداد این کنوانسیون تعهد می نمایند .

الف - تدابیر قانونی ویا تدابیر ضروری بمنظور منع و همچنین جلوگیری از هرگونه تشویق جنایت آپارتاید و یا سیاستهای مشابه جدائی نژادی طلبی و یا مظاهر آن تصویب نمایند ، اشخاصی را که مرتکب این جنایت گردیدند مجازات نمایند .

/ تصویب تدابیر قانونی ، قضائی و اجرائی برای تعقیب ، محاکمه و مجازات افراد مسوول و یا متهم به اعمالی که در ماده ۲ این کنوانسیون تعریف گردیده است بر طبق صلاحیت خود ، خواه این افراد در قلمرو کشوری که در آنجا این اعمال را مرتکب گردیده اند

سکنی داشته باشند یا اتباع آن دولت و یا دولت دیگری بوده و یا فاقد تابعیت باشند .

ماده ۵- افراد متهم به ارتکاب اعمالی که در ماده ۲ این کنوانسیون بیان گردیده است ، ممکن است توسط دادگاه دیصلاح هر کشور طرف این کنوانسیون که در مورد شخص متهم دارای صلاحیت قضائی دولت ، محاکمه و یا توسط دیوان کیفری بین المللی از سوی آن کشورهای طرف که صلاحیت آنرا پذیرفتا ند محاکمه شوند .

ماده ۶- کشورهای طرف این کنوانسیون تعهد می نمایند که تصمیمات اتخاذ شده توسط شورای امنیت را که هدفش جلوگیری ، منع و مجازات جنایت آپارتاید است طبق منشور سازمان ملل متحد قبول و اجرا نمایند و در اجرای تصمیمات اتخاذ شده توسط دیگر ارگانهای دیصلاح سازمان ملل بمنظور نیل به مقاصد این کنوانسیون ، همکاری نمایند .

ماده ۷-

۱- کشورهای طرف این کنوانسیون تعهد می نمایند که گزارشهای ادواری در مورد تدابیر قانونی ، قضائی ، اجرائی و یا تدبیر دیگری که تصویب نموده اند به گروهی که بر طبق ماده ۹ این کنوانسیون تشکیل شده است تسلیم نمایند و مقررات این کنوانسیون را به مورد اجرا گذارند .

۲- نسخی از این گزارشها توسط دبیرکل سازمان ملل متحد به کمیته ویژه آپارتاید ارسال خواهد شد .

ماده ۸- هر کشور طرف این کنوانسیون می تواند از هر یک دیصلاح سازمان ملل درخواست نمایند ، بمنظور جلوگیری و منع جنایت آپارتاید بر طبق منشور ملل متحد هر اقدامی را که مقتضی میدانند بعمل آورد .

ماده ۹-

۱- رئیس کمیسیون حقوق بشر باید گروهی متشکل از ۳ عضو کمیسیون حقوق بشری که در ضمن از نمایندگان کشورهای طرف این کنوانسیون نیز بشمار می آیند ، تعیین خواهد نمود تا کلیه گزارشهایی را که کشورهای طرف این کنوانسیون بر طبق ماده ۷ ارائه می نمایند مورد رسیدگی قرار می دهند .

۲- اگر در بین اعضای کمیسیون حقوق بشر نمایندگان از کشورهای طرف این کنوانسیون وجود نداشته باشد و یا اگر تعداد این نمایندگان کمتر از سه نفر باشد ، در آن صورت دبیرکل سازمان ملل بعد از مشورت با کلیه کشورهای طرف این کنوانسیون ، نماینده و یا نمایندگانی از کشورهای طرف این کنوانسیون که از اعضای کمیسیون حقوق بشر هستند تعیین خواهد کرد تا در کار گروهی که بر طبق بند یک این ماده تشکیل شده است شرکت نمایند

تا آن هنگام که نمایندگان کشورهای طرف این کنوانسیون به عضویت کمیسیون حقوق بشر انتخاب شدند .

۳- این گروه می تواند قبل از شروع یا بعد از پایان جلسه کمیسیون حقوق بشر در طی مدتی که بیش از ۵ روز نخواهد بود تشکیل جلسه دهد تا کلیه گزارشهای ارائه شده طبق ماده ۷ را بررسی نماید .

ماده ۱۰-

۱- کشورهای طرف قرارداد این کنوانسیون به کمیسیون حقوق بشر این اختیار را می دهند که .

الف- از ارگانهای سازمان ملل درخواست نماید ، در هنگام ارسال نسخه دادخواستها طبق ماده ۱۵ کنوانسیون بین المللی در مورد ریشه کن کردن کلیه اشکال نژادپرستی توجه آنها را به شکایات مربوط بفرمانعالی که در ماده ۶ این کنوانسیون ذکر گردیده است ، نیز جلب نمایند .

ب- این کنوانسیون ، تهیه فهرستی از افراد ، سازمانها ، موسسات و نمایندگان دولتها ، که ادعا شده است مسوول جنایت عنوان شده در ماده ۲ این کنوانسیون میباشد و همچنین آنهاست که توسط کشورهای طرف این کنوانسیون اقدامات قضائی در مورد آنها بعمل آمده است بر اساس گزارشهای ارگان ذیصلاح ملل متحده گزارشهای ادواری ارائه شده توسط کشورهای طرف این کنوانسیون .

ج- درخواست اطلاعات از ارگان ذیصلاح سازمان ملل در مورد اقدامات اتخاذ شده توسط مقامات مسؤل اداره سرزمینهای تحت قیمومیت وزیر خود مختار و کلیه سرزمینهای دیگری که قطعه نامه شماره ۱۵۱۴ مورخ ۱۴ دسامبر ۱۹۶۰ مجمع عمومی سازمان ملل شامل آنان می گردد و درباره آن افرادی که ادعا شده است مسوول جنایتهای مذکور در ماده ۲ کنوانسیون بوده و بنظر می رسد که تحت صلاحیت اداری و سرزمینی آنها میباشد .

۲- تا زمان نیل به مقاصد اعلامیه اعطای استقلال به کشورها و مردم تحت استعمار ، مندرج در قطعه نامه ۱۵۱۴ مجمع عمومی سازمان ملل مقررات این کنوانسیون ، به هیچ وجه حق تسلیم دادخواست که توسط دیگر اسناد بین المللی و یا سازمان ملل متحد و موسسات تخصصی آن اعطا گردیدهاست ، محدود نخواهد کرد .

ماده ۱۱-

۱- اعمالی که در ماده ۲ این کنوانسیون ذکر گردیده است نباید از لحاظ استرداد

مجرمین جرم سیاسی تلقی گردد .

۲ - کشورهای طرف این کنوانسیون تعهد می نمایند که در چنین مواردی طبق قوانین خود و معاهدات معتبر ، اجازت استرداد مجرمین را بدهند .

ماده ۱۲ - اختلافات بین کشورهای طرف قرارداد این کنوانسیون در مورد تفسیر موارد اجرا و اجرای این کنوانسیون از طریق مذاکره نیز حل و فصل نشده باشد باید بر اساس درخواست کشورهای طرف اختلاف به دیوان بین المللی دادگستری رجاع گردد بغير از مواردی که طرفین این اختلاف در مورد حل و فصل اختلاف به نحوه دیگری توافق کرده باشند .

ماده ۱۳ - این کنوانسیون برای امضاء توسط همه کشورها مفتوح می باشد ، هر کشوری که این کنوانسیون را قبل از باجرا در آمدن امضاء نکند ، می تواند بعدا بدان ملحق شود .
ماده ۱۴ -

۱ - کنوانسیون حاضر موکول به تصویب می باشد . اسناد تصویب نزد دبیرکل سازمان ملل تودیع خواهد شد .

۲ - الحاق به کنوانسیون از طریق توافق اسناد الحاق نزد دبیرکل ملل متحد صورت خواهد گرفت .
ماده ۱۵ -

۱ - کنوانسیون حاضر سی روز پس از تودیع بیستمین سند تصویب یا الحاق نزد دبیرکل سازمان ملل ، نافذ خواهد بود .

۲ - در مورد هر کشوری که کنوانسیون حاضر از این پس از تودیع بیست سند تصویب یا الحاق ، مورد تصویب قرار دارد و یا به کنوانسیون ملحق شده ، این کنوانسیون به روز پس از تاریخی که دولت مزبور سند تصویب یا الحاق خود را تودیع کرده است ، قابلیت اجراء خواهد کرد .

ماده ۱۶ - کشور عضو ممکن است طی تذکاریه کتبی به دبیرکل ملل متحد ، کناره گیری خود را از کنوانسیون اعلام نماید این کناره گیری یکسال بعد از تاریخ دریافت اخطاریه توسط دبیرکل سازمان ملل بها جراء در خواهد آمد .
ماده ۱۷ -

۱ - هرگونه درخواست بمنظور اصلاح این کنوانسیون می تواند در هر زمان توسط هر کشور عضو ، طی تذکاریه کتبی خطاب به دبیرکل سازمان ملل ، صورت گیرد .

- ۲- اگر قرار باشد اقداماتی در مورد یک چنین تقاضایی صورت گیرد ، مجمع عمومی سازمان ملل متحد در مورد آنها اتخاذ تصمیم خواهند نمود .
- ماده ۱۸ - دبیرکل سازمان ملل باید موارد ویژه ذیل را با اطلاع کشورهای عضو برساند .
- ۱- امضاء تصویب ، الحاق طبق مواد ۱۳ و ۱۴
 - ۲- تاریخ باجراه درآمدن کنوانسیون طبق ماده ۱۵
 - ۳- کناره گیری طبق ماده ۱۶
 - ۴- تذکاریه طبق ماده ۱۷
- ماده ۱۹ -
- ۱- کنوانسیون حاضر که متشکل از چین ، انگلیسی ، فرانسه ، روسی ، اسپانیولی آن بطوریکسان معتبر می باشد ، در بایگانی های سازمان ملل متحد تودیع خواهد شد .
 - ۲- دبیرکل سازمان ملل فسخ گواهی شده این کنوانسیون را به تمام کشورهای ارسال خواهد داشت .

تاریخ چاپ ۱۳۶۳/۸/۷
اداره کل قوانین

بند "ج" اصل ۲ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

ج- نفی هرگونه ستم گری و ستم کشی و سلطه گری و سلطه پذیری ، قسط و عدل و استقلال سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و همبستگی ملی را تأمین میکند .

اصل ۱۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ ، نژاد ، زبان و مانند اینها سبب امتیاز نخواهد بود .

اصل ۱۵۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

جمهوری اسلامی ایران سعادت انسان در کل جامعه بشری را آرمان خود میداند و استقلال و آزادی و حکومت حق و عدل را حق همه مردم جهان می شناسد . بنا بر این در عین خودداری کامل از هرگونه دخالت در امور داخلی ملت های دیگر از مبارزه حق طلبانه مستضعفین در برابر مستکبرین در هر نقطه از جهان حمایت میکند .